This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

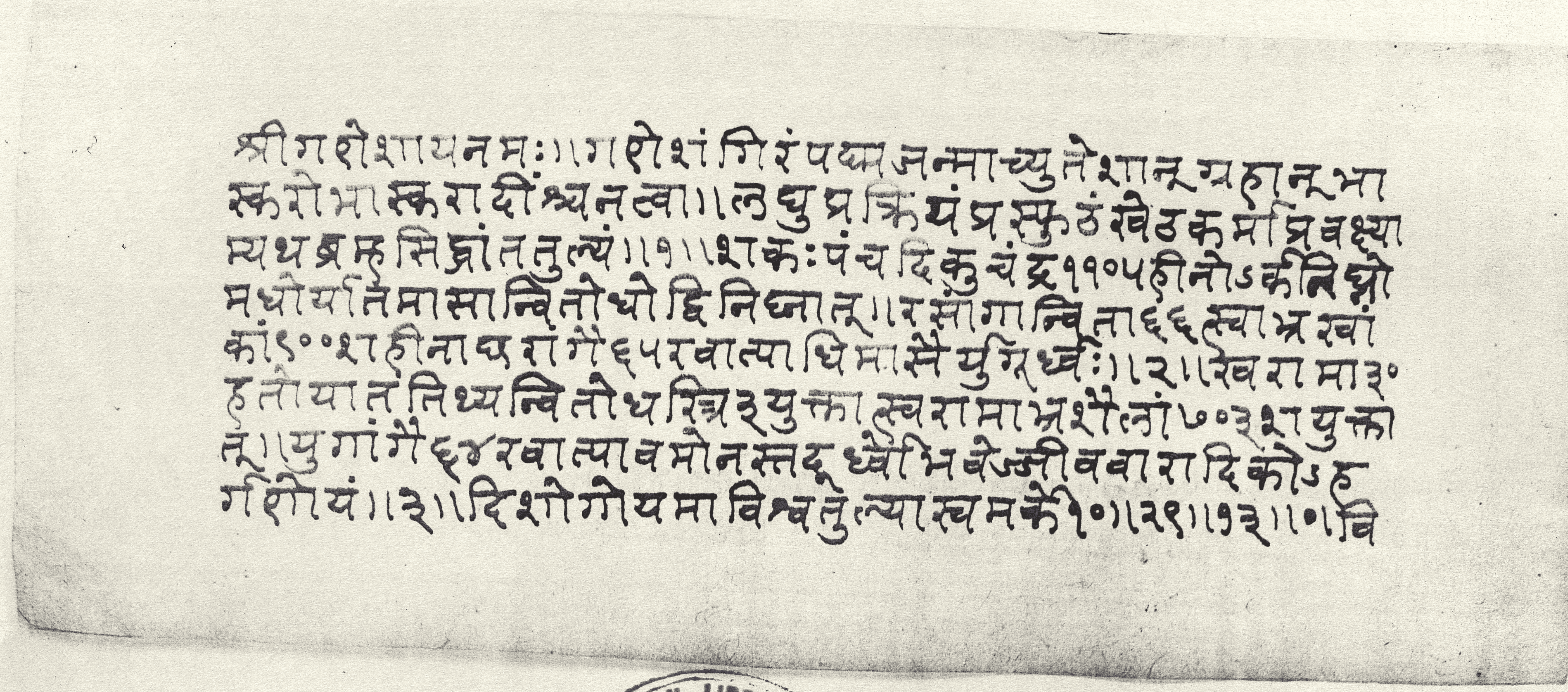

श्रीगणेशायनमः ।। गणेशंगिरंपद्मजन्माच्युतेशान्ग्रहान्भा
स्करोभास्करादींश्चनत्वा ।। लघुप्रक्रियंप्रस्फुटंखेटकर्मप्रवक्ष्या
म्यथब्रह्मसिद्धांततुल्यं ।। १ ।। शाकः पंचदिकुचंद्र ११०५ हीनोऽर्कनिघ्नो
मधोर्यातिमासान्वितोधोद्विनिघ्नात् ।। रसांगान्विता ६६ स्वाभ्रखां
कां ९०० शाहीनाघरागै ६५ खात्याधिमासैर्युग्ध्वैः ।। २ ।। खरामा ३०
हतोयाततिथ्यन्वितोधस्त्रि ३ युक्तात्स्वरामाभ्रशैलां ७०३ शायुक्ता
त् ।। युगांगै ६७ खात्यावमोनस्तद्ध्वोभवेज्जीववारादिकोऽह
र्गणोयं ।। ३ ।। दिशोगोयमा विश्वतुल्याश्चमर्के १० ।। २१ ।। १३ ।। ० ।। वि

K K S U LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1502
Dist. Nagpur

Acc. NO. ~~1759~~ M-1502
Title - ब्रह्म (तुल्य) सिद्धान्त
Author - भास्कराचार्य.
Date - शके 1736.
Sub - ज्योतिष.
folio - 19
Xerox - 38

Checked 2012

धौ खेंदवोंकाश्विनः पंचखाक्षाः।१०।।२९।।५।।५०।।विधुश्च्यभ्रयोक्षें
१ दवोर्कनिवाक्षाः।४।।१५।।१२।।५९।।नवात्यष्टितत्त्वग्रहा९।।१७।।२५।।९।
श्चंद्रपाते।।४।।कुजेश्वाकुदस्रा जिनां दृक्षितुल्या ७।।२१।।२४।।२१।
बुधेद्वौकुनेत्रा।ऽ।शक्राः खरामाः।२।।२१।।१४।।३०।।गुरौश्च१कोद्वौ
कृताः खकुबाणाः २।।४।।०।।५१।।सितेष्टौधृतिमार्गणाः पंचबा
णाः।८।।१८।।५।।५५।।५।।युगान्यग्नयस्त्र्यब्धयः सप्तचंद्रा४।।३।।
।४३।।१७।।१३।नीचेतिराश्यादिनाक्षेपकेन।।श्चुपिंजेक्षखेटोयुतः १
स्वेनमध्योभवेदुद्गमेऽर्कस्यलंकानगर्यां।।६।।अहर्गणोविश्व१३

२

यःस्वकीयदहनाब्ध्यं४३५भानयुक्तोभवेद्रागादिसचलंगशात्क्षिति
यमेंद्रा१९४२१सांशकैर्विजितं॥१०॥गणोद्विधाकैः१२र्भयमाश्विभि४२२०
श्च भक्तः फलांशांतरमिद्धमंत्री॥नपाहतो१६न्हानिचयोद्विधासो
भूवाणवेदाद्रिभि७४५१रभ्रैश्चंद्रैः१०॥११॥भक्तोलवाद्यंफलयोर्यदै
क्यंतज्जायते दैत्यगुरोश्चलोच्चं॥भक्तोभ्ररामै३०स्तुरगांगराम
नंदैः९३६७र्विधांशादिफलैस्यमार्किः॥१२॥नंदाक्षा५९॥भुजगान्
रवेःशशिगतिः खांकाद्रयो७९०क्षाग्नयः३५तुंगस्यांगकलाः६
कुवेदविकलाः४१पातस्यरामाभवा३॥११॥माहेयस्यमहीगुणा३१

२

गुणाद्रिखांकै९०३भक्तिः फलोनो द्युगणो लवाद्याः ॥८ रविज्ञशुक्रा
स्सुरथाद्रवंदाद्वेदांग६४लब्धैनकलादिनोनाः ॥७॥ अहाःगणः
२७क्र१४गुणो विहीनः स्यात्यष्टि१७भागेन लवादिरिंदुः अहर्गणा
त्स्वाभ्ररसाष्ट८६००भक्तादात्वेन भागादिफलेन हिनः सावस्सग
णो द्विधा गोभि९रिनाभ्रवेदै४०१२लब्धैक्यमंशादि भवेद्विधूच्चं ॥
द्विधांकचंद्रैः१९खखभै२७००र्दिनौघादाप्तांशयोगो भवतींदुपा
तः ॥९॥ रुद्रघ्नो११द्युगणो द्विधा शशियमै२१र्वेदाब्धिसिद्धेषु५२४४
भिर्भक्तोंशादिफलद्वयेतु सहितं स्यान्मेदिनीनंदनः ॥ वेदघ्नो द्युच

रसकरा२६स्ते स्येषु सिद्धारदाः२४५॥१२॥ पंच५ज्यस्य सितस्य च
शशाव मिता१६ अष्टौ८ शनेर्द्वैकले२॥१३॥ पुरी रक्षसां देवकन्या
थकांती सितः पर्वतः पर्यली वत्सगुल्मं॥ पुरी चोज्जयन्याह्वया गर्ग
राठं कुरुक्षत्रमेरू भुवो मध्यरेखा॥१४॥ अवंति देशाच्युत योजना
नि संगुण्य वा शैः५ रसघ्भाजितानि॥ लब्धानि तानि स्फुट योजना
नि देशांतरे तानि वदंति तज्ज्ञाः॥१५॥ रेखा स्वदेशांतरे योजनघ्नी
गतिर्ग्रहस्याभ्रगजैः८० विभक्ता॥ लब्धा विलिप्ताः खचरे विधेयाः
प्राच्यामृणं पश्चिमतो धनं ताः॥१६॥ अथागजाश्वै७ नखित्र रसे

विभाजिताऋणं विलिप्तासु शशितिज्ययोः क्रमात्॥ विश्वैः १३ ख
रामैः ३० र्द्विंयमैः २२ श्च खेचरैः ९ पातोऽथ सौम्यास्फुजितां धनं तथा॥
२ ॥१७॥ ॥इति ब्रह्मतुल्ये मध्यमाधिकारः प्रथमः॥१॥ मंदोच्चमर्क
स्य गजांद्रिभागा ७८ भौमादिकानां सदलाष्टसूर्याः १२८॥३०॥
तत्वाश्विनः २२५ सार्द्धयमाद्रिचंद्राः ॥१७२॥३०॥ [illegible]टौ ८१ मतंगाग्नि
यमाः सपादाः २३८॥१५॥१॥ कुकुंजराः ८१ वेदकृता ४४ स्त्रिदस्त्राः २२ २
सत्याहयो ८८ विश्वमिता १३ पराख्याः॥ भौमादिकानामथ मध्यमोऽ
र्कः शीघ्रोच्चमीज्ञारशनैश्चराणां॥२॥ ग्रहोनमुच्चं मदुचंचलं

६

चकेंद्रे भवेतां म्रदुचंचलाख्ये ॥ त्रिभिस्त्रिभिर्भैः पदमत्र कल्प्यं स्व
र्णंफलं मेषतुलादिकेंद्रे ॥३॥ त्र्यूनं भुजस्यत्र्यधिकेन हीनं भार्द्धं च
भार्द्धदिधिकं विभार्द्धं ॥ नवाधिकेनोनितकम्रभं च भवेच्च कोटि
स्त्रिगृहं भुजोनं ॥४॥ भौमाशुकेंद्रे पदयातगम्यास्वल्पस्य लिप्ताः
खखवेद ४०० भक्ताः ॥ लब्धांशकैः कर्किमृगादिकेंद्रे हीनान्वितं स्प
ष्टमसृग्मृदूच्चं ॥५॥ लब्धांशकानां त्रिलवेन हीनः स्पष्टः परस्याक्षि
तिनंदनस्य ॥ रूपाश्विनो २१ विंशतिर २० रंकचंद्रा ११ ॥ अत्यष्टि १७
तिथ्येर्क १२ नवे ९ षु दस्रा २ ॥ ६ ॥ ज्याखंडकान्यंशमितेर्दशांशं १० स्तु

४

भुक्तखंडान्यथभोग्यनिघ्नाः॥शेषांशकाः खेंदु१०हृतायदाप्तं तद्भुक्तखं
डैक्ययुतं भवेज्या॥७॥ विशोध्यखंडानिदश१०घ्नशेषाद्भुक्तलब्धं ध
नुरंशकाद्यं॥ विधुभ्रसंख्याहततद्गयु१०तं स्यात्तत्तैर्दलैर्व्यस्तधनुर्ज्य
के स्तः॥८॥ सूर्यादिकानां मृदुकेंद्रदोर्ज्या दिग्घ्नी विभाज्या च स्वचेयं
चवार्हैः५५०॥ नागाग्निदस्रैः२३८ गिरिपूर्णचंद्रैः१०७ वस्वभ्रकंभूमि
१०८ वसुनेत्रनेत्रैः॥२२८॥९॥ युगाष्टशैलैः७८४ मुनिपंचचंद्रैः१५७
फलं लवाः केंद्रवशाद्धनर्णं॥ कार्यं ग्रहे सूर्यविधू स्फुटौ स्तो मंदस्फु
टाख्यारतरे स्फुरेवं॥१०॥ भानोः फलं भैः२७ विहीनं च चंद्रे मध्ये विधे

४

मंरविवद्धनर्णी ॥ स्वभोग्यखंडं नव९हृत्स्वरांशो विश्वा१३हृतं वेद४हृतं
हिमांशोः ॥११॥ द्विघ्नं नगास्त्य कुजसौम्ययोश्च खाक्षै५०रिनैः१२ खार्कै
मितैश्च भक्तं ॥ जीवादिकानां च गतैः फलं तत्स्वर्णं क्रिमाके किंमृगादि
केंद्रे ॥१२॥ कोटिज्या चलकेंद्रजा परगुणो द्विघ्नी तयोनान्विता केंद्रे कर्कि
मृगादिके परकृतिः खाभ्राब्धिशक्रै १४४००युता ॥ तन्मूलं श्रवणः परेण
गुणिताद्दोर्ज्याधिकर्णोद्धृतात्तच्चापं चपलं फलं धनमृणं मंदस्फुटे स्यात्स्फु
टः ॥१३॥ तदुत्थमांदेन चलेन मध्यश्चेत्संस्कृतः स्पष्टतरस्तदा स्यात् ॥
दलीकृताभ्यां प्रथमं फलाभ्यां ततोखिलाभ्यां च पुनः कुजस्तु ॥१४॥ द्रा

केंद्रभुक्तिगुणिताभुचापभोग्यज्ययास्वाप्ति४०गुणाचभक्ता।।सत्प७
५ घ्नकर्णेनिचलोच्चभुक्तेःशोध्याखशाबंस्फुटखेटभुक्तिः।।१५।।यदानुभुक्त्रा
विपरीतशोध्याशेषंभवेद्वक्रगतिस्तदानी।।अथायनांशाकरणा
द्वलित्पायुक्ताभवास्तच्युतमध्येभानोः।।१६।।द्विघ्नस्यदोर्ज्याशर५
हृद्विलिप्ताभानोर्विधोःफ्लघ्नि२१हृताकलास्ताः।।स्वर्णंतुयुग्मौज
पदस्थितेऽर्केक्रमेणाकमेंत्युदयांतरास्यं।।१७।।अयनलवदिनैः
प्राक्मेषसंक्रांतिकालाद्भवतिदिवसमध्येयाप्रभाऽक्षप्रभासा।। ५
द१२।१०गज=८द१२ंनिघ्नीसाक्षभांत्यात्रिभक्ताप्रतिग्रहचरखंडान्या

यनांशाश्च भानोः॥१८॥भुजग्रहमितयोगो भोग्यखंडाश्च घातात्खगु
ण३०लवयुगस्वं स्वं चरं गोलयोः स्यात्॥चरपलगतिघातः षष्टि६०भ
क्तो विलिप्ताः स्वमृणमुदयकाले व्यस्तमस्तग्रहेषु॥१९॥विरविचंद्र
लवा रविषड्भहृताः पृथगितास्तिथयः करणानि च॥कुरहितानि
ववाद्यकुनिघ्नमत्यसितभूतदलादिचतुष्टयं॥२०॥ग्रहकलाः सर
वींदुकलाहृताः खखगजै८००र्भयोगमितीक्रमात्॥अथहृताः
स्वगतैर्व्यविलिप्तिकाः स्वगतिभिश्च गतागतनाडिका॥२१॥इति
ब्रह्मतुल्यस्य स्पष्टाधिकारो द्वितीयः॥२॥लंकोदया नागतुरंगदस्रा२७८

गोंकाश्विनो २९९ रामरदा ३२३ श्विनाग्नः ।। क्रमोत्क्रमस्थाश्चरखंडकैः
६ स्वैः क्रमोत्क्रमस्थैश्च विहीनयुक्ताः ।।१।। मेषादिषण्णामुदयाः स्वदे
शे तुलादितो मीच विलोमसंस्थाः ।। तात्कालिकोर्केयिनभागयु
क्तस्तद्भोग्यभागैरुदयो हतः स्वः ।।२।। स्याग्न्युद्धृतं स्त्तंर विभोग्यका
ले विशोदयेदिष्टघटीपलेभ्यः ।। तदग्रतो राश्युदयाश्च शोधमशु
द्धस्त्याग्नि ३०गुणं लवाद्यं । अशुद्धपूर्वैर्भवनै रजाद्यै युक्तं तनुः
स्यादयनांशहीनं । भोग्याल्पकाले खगुणा ३०हतोऽर्कः स्वीयोदया ६
प्तांशयुता विलग्नं ।।४।। अर्कस्य भोग्यस्तनुभुक्तयुक्तो मध्योदयाद्यः

समयो विलग्नात्॥ यदैकभे लग्नरवी तदा तद्भागांतरघ्नोदयखाग्नि३०
भागः॥५॥ स्यादिष्टकालो यदि लग्नसूनं शोध्यो द्युरात्रादथवा रज
न्याः॥ रात्रीष्टकाले तु सषड्भसूर्याद्विलग्नं ततोभ्युक्तवदिष्टकालः॥६॥
चरपलयुतहीना नाडिकाः पंचचंद्रा१५ द्युदलमथ निशार्द्धं याम्यगो
ले विलोमं॥ द्युदलगतघटीनामंतरं तन्नतं स्यान्नतरहितदिनार्द्धं
चोन्नतं जायते न्ने॥७॥ दिनदलं विशरं५ ख्वहृरो भवेन्नतकृतिः प
थगभशरा५०हृता॥ खखनवा९०० व्यवधितयाहृता खहरनः
पतिताभिमनोहरः॥८॥ अथ नतं यदि पंचदशाधिकं दिदलोसति न

13

तं सहरस्तदा ॥ प्रथमखंडहृतं दलितं चरं स्वगुणितं स्वषडंशविव
र्जितं ॥९॥ दश१०युतं पलकर्णहृतं हृतिर्हरदलाश्रवणो गुणपूर्वकः ॥
८ रवि१२युतो नितकर्णहृतेः पदं स्फुतिरिनाप्युतिवर्ग१४४युतेः श्रुतिः ॥१०॥
श्रुतिविभक्तहृतिस्फुहरो भवेत्सपतितः स्वहरादवशेषकं ॥ पथगि
दं खखनंद९०० हृतं हरेत्ववविषये५०रवशेषविवर्जितैः ॥११॥ फलप
दं हि नतं यदि शेषकें द्विकं द्विके१०करएव तदोन्नतं ॥ इति कृतं लघुका ८
र्मुकिसंजिनी ग्रहणाकर्मविनाप्युतिसाधनं ॥१२॥ स्फुःक्रांतिखंडजानि
यमांगरामा ३६२ रुध्व्यग्नयो२७१ गोनवबाहवश्च २९९ ॥ षट्कूव्यश्विनः २२६

खेषुभुवो१५०द्विवास्ता१५२स्युक्रायनांशाग्रहबाहुभागाः॥१३॥तिथ्यु
१५द्धृताल्लब्धमितानितानियोज्यानिभोग्याहतशेषकस्य॥तिथ्यंश
कैःक्रांतिकलाभवंतियुक्रायनांशाग्रहगोलदिक्का॥१४॥भुजांशतो
ननिघ्नाःखनागेंदव१८०स्तन्नगाश्वांशहीनैस्त्रिवेदाग्नि४४३भिस्तैः॥
कलाष्टादशघ्नैर्विभक्तालवादिर्भवेत्क्रांति८७रेवंद्विनाखं५कैर्वा॥१५॥
दश१०न्विताक्षप्रभाषष्टि६०भागोक्षकर्णान्वितसोनभक्ताक्षभास्या॥
खनंदा९०हतादक्षिशास्तुःपलांशाःपलैःसंस्कृताःक्रांतिभागानतां
शाः॥१६॥इतिभास्कराचार्यविरचितेब्रह्मतुल्यत्रिप्रश्नाधिकारः

स्तृतीयः ॥३॥ नतविहीनहतैः खगुणै ३० र्हृताः खशरभानुभुवो ११२५०
८ दशाब्जिताः ॥ रविहरः स विधो विदिशांश १०को निजफलं निजहारहृतं
क्रमात् ॥१॥ धनमृणं परपूर्वनते रवौ शशिनि पूर्वनते स्वमृणे फले ॥
इतरथोभयतोपि फलैक्ष्यः स्फुटतरो ग्रहणे धननतस्तिथिः ॥२॥ उ
तिनतं क्रममौर्विकयोदितं क्रमजमवहि जिद्भुज सम्मतं ॥ यदयुरैः
कृतमुत्क्रमजीवया वलनद तत्कर्म नतम्मतं ॥३॥ यानैव्यनाडी
गुणितान्सुभुक्तिः षष्ठ्या ६०हृता तद्रहितो युतश्च ॥ तात्कालिकः स्या ८
त्खचरः शशी नो पूर्वं लिपे एवं सम लिप्तिकौ स्तः ॥४॥ सपात तात्का

त्लिकचंद्रदोर्ज्यात्रिघ्नीकृता४त्साचशरोंगुलादिः॥ सयातसीतद्यु
तगोलदिक्कुस्यान्मेषादिषट्कं खलु सौम्यगोलः॥५॥ याम्योपरः कर्कि
मृगादिषट्के तेचायने दक्षिणसौम्यके स्तः॥ खाश्वाः७०शरांगा निघ्५
रसेषवो५६ग्निवेदा४३श्च धिष्ण्यानि२७खगाः९शरस्य॥६॥ बंडा
नितैः क्रांतिवदत्र साध्यो बाणः कलादिस्त्रि३हृतोंगुलादिः॥ बिंबवि
धोः स्यात्स्वगतिर्युगाद्रि७४भक्ता रवेदरत्र२हृतास्विवात्स्या॥७॥ त्रि
घ्नींदुभुक्तिस्तु रगांग६७भक्ता भूभार भुक्त्याद्रि७लवेन हीना॥ रा
हुः कुभामंडलगः शशांकं शशांकगच्छादयतीन बिंबं॥८॥ यच्छ्याच

17

संछादकमंडलैक्यखंडंशरोनं स्थगितं तदाहुः ॥ छन्नं पुनः छाद्यविव
र्जितं तत् खछन्नमेतन्निखिले ग्रहे स्यात् ॥ ९ ॥ द्विघ्नाद्धराछन्नयुताहृ

तात्पदं खाश्वेंदु १८० निघ्नं विवरेण गत्योः ॥ भक्तं स्थितिः स्याद्धटिकादि
रेवं खछन्नतो मर्द्दमपि प्रजायते ॥ १० ॥ विक्षेपतो नागयुगे विभक्ताना
प्रादिकं यत्पलमंत्रलब्धं ॥ द्विघ्नस्थितिस्तेन युता विहीना स्यांता क्रमा
त्स्याद्विकिमौक्तिके स्तः ॥ ११ ॥ ओजे पदे पातयुतो विधुश्चेद्युग्मेन्यथै
वं स्थितिवद्विमर्द्दे ॥ सूर्योदयादस्तमयाद्गगम्ये मध्यग्रहः पर्वविरा

मकाले ॥ १२ ॥ स्थित्या विमर्द्देन च वर्जिते स्मिंस्तः स्पर्शसंलनंकेक

मेण॥ युक्तेथतस्मिं स्थितिमर्द्धकाभ्यां मुक्तिस्तथोन्मीलनकं निजाभ्यां
॥१३॥ खांकाः९०हृतं स्वस्वदलेन भक्तं स्पर्शे विमुक्तौ च नतंलवाः स्युः॥ न
ज्जाहृता चाक्षलवैर्विभक्ता त्रिभज्जया१२० प्रागपरे नते स्यात्॥१४॥
सौम्यांतकाशंवलनं ग्रहस्य युक्तायनांशास्यतु कोटिजीवा॥ याशैर्वि
भक्तायनदिक्कु तथान्यद्रागात्स्वमेकान्यदिशोस्तयोश्च॥१५॥ योगां
तरज्जाहृतमानयोगखंडं त्रिभज्जाहृतमंगुलाद्यं॥ स्फुटं भवेत्तद्वल
नं रवींद्वोः प्राग्ग्राससमोक्षो विपरीतदिक्कं॥१६॥ माध्यं शरश्चोजयदो
द्ववश्चेत्स्थित्यग्निशभागेन युतोयुतोनः॥ युग्मेविथोवप्रथमांसवा

दो चंद्रग्रहे भ्यस्तदिशः शराः स्युः ॥१७॥ ग्रासार्द्धतं त्रेण विधाय वृत्तं मा
१० नैक्यखंडेन च साधितानाशं ॥ बाह्येत्र वृत्ते वलनं यथाशं प्राक्स्पर्शिकं
पश्चिमतश्च मोक्षं ॥१८॥ देयं रवेः पश्चिमपूर्वतस्ते यावाच्चवादो
वलनाग्रकाभ्यां ॥ तुल्यान्यमत्स्यं वलनाग्रकाभ्यां माध्यः शरस्तन्मु
खपुच्छसूत्रे ॥१९॥ केंद्राच्च थाशेतो थशराग्रकेभ्यो वृत्तैः कृते ग्राहक
खंडकेन ॥ स्युः स्पर्शमिध्यग्रहमोक्षसंस्था अथांकयन्मध्यशराग्र १०
चिन्हात् ॥२०॥ अथांतवाशाग्रगते च रेखे तेया विमोक्षग्रहमुक्ति
मार्गौ ॥ मानांतरार्द्धेन विधाय वृत्तं केंद्रेथ तन्मार्गयुतिद्वये पि ॥२१॥

20

भूभार्द्धतंत्रेशाविधायवत्तं सम्मीलनोन्मिलनके च वेद्ये ।। मार्गप्रमा
णेनविगण्य पूर्वं मार्गांगुलस्थितिभक्तमिष्टं ।।२२।।इष्टांगुलानि स्युर
थस्य मार्गे दभ्यादिमार्गान्निष्टवशात दग्रे ।।वृत्तैः कृतैर्ग्राहिकखंडके
नस्यादिष्टकाले ग्रहणस्य संस्था ।।२३।।इति श्रीब्रह्मतुल्ये चंद्रप
र्वाधिकारश्चतुर्थः ।।४।।दर्शांतिकाले त्रिभहीनलग्नं कार्यं च तत्क्रां
तिपलांतरैक्यं ।।भिन्नैकदिक्त्वेन नतभागकाः स्युः खांक९०च्युतास्ते
पुनरुन्नतांशाः ।।१।।त्रिभोनलग्नार्कविशेषसंज्ञिनी खरामाभक्ता
घटिकादिलंबनं ।।तदुन्नतज्यानिहितं नखेंदुभि१२०र्हतं स्फुटं स्या

स्वमसंतिथौ क्रमात्॥२॥त्रिभोनलग्नेधिकहीनकेरवेः स्ततोस्सकृ
ल्लग्नविलंबनादिकं॥नतांशाज्जीवार्कलिवाप्तिताष्ट८हृन्नतांशादिकां
११ गुलपूर्वका॥नतिः॥३॥सत्पाद्रयो७७कुमनवो१४१ष्टधृती१८८नवेंदु
दस्त्राः२१९१ार त्रियमला२३५खजिनाश्च२४०पिंडाः॥षट्त्र्यश्विनो२३६
जिनयमा२२४द्विशती२००त्रिभोनलग्नार्कयोर्विवरभागमितेर्भवात्पं
॥४॥पिंडोगतखगतयातवियोगनिघ्नःशेषेश११भागरहितःसहि
त११श्च भोग्ये॥ऊनाधिके खरसद्०हृलवलुलंबनं स्याद्धागवेस्फुटं ११
न सकृदतोतिरंस्यलग्नात्॥५॥स्पष्टोत्रवाणोनतिसंस्कृतःस्याच्छुन्नं

ततः प्राग्वदतः स्थितिश्च ॥ स्थित्यूनयुक्ताद्गणितागताच्च तिथ्यंततो
लवनकं पृथक्स्थं ॥६॥ स्वर्णं च तस्मिन्न विधाय साध्या तात्कालिकस्य
षुशरात्स्थितिश्च ॥ तपोनयुक्तो गणितागते च स्वर्णं पृथक्स्थं मुहुरेव
मेतौ ॥७॥ स्यातां स्फुटौ प्रग्रहमुक्तिकालौ सकृत्कृते लंबनके सकृत्स्तः ॥
तन्मध्यकालांतरके स्थिती स्फुटे शबंशशांकग्रहणोक्तमत्र दिक् ॥८॥
अर्कंशकोर्कस्य विधोर्नपांशो नादेशनीयः खलु खंडितोपि ॥ अल्पा
र्धसर्वग्रहणे शशी स्याद्धूम्रो सितो बभ्रुरिनस्तु कृष्णः ॥९॥ इति श्री
भास्कराचार्यविरचिते ब्रह्मतुल्ये सूर्यग्रहणाधिकारः पंचमः ॥५॥ श्री

न्हानिचयोद्धदिक्कु१०लवयुतो पंचाभ्रभ१०५ वर्जितो भक्तो नंदनवाग्नि
भि ३९९ त्तिथि१५मितैः ४। घैर्गुरो रुद्धतः॥अस्तो वेदगजाग्निभि ३८४
१२ स्तदधिकैरूनैर्गतैष्ये दिनैस्तत्कालार्कघटीपलं च तिथिवल्लय।१२
हुतं शेषकं॥१॥मगककादिके स्वर्णं पक्ष्ययोस्त्रिरसा रवौ॥ध्य यौ
गजाभूश्च ८।१० रुद्रेशा मीनकन्ययोः॥२॥तुलाजयोः शिवाशाश्च ११॥
१०गजांगं ८।६ वृषवृश्चिके॥युग्मेचापे गुणाः पूर्णा॥३॥०घटिकाश्चति
थ्यौ क्षिपेत्॥३॥राशिभ्यामुदये युता दिनकरादस्ते त्रिभिः संयुता १२॥
विंवोत्कार्कघटीफलं च खगुणैः क्षुण्णं धनर्णं तथा॥संक्रांते रुदया

स्यखाग्नि३००२हितात्तिथ्याहृतास्योदयेनास्यं तच्च गुरूदयेध्यन
मेषांचास्ते च तत्समात्॥१४॥ पंचेशौ११५नगशोद्भभूपबद्दलवयु
ग्वेदाश्ववासैर्हृतः ५८४ पश्चात्खवृकृतिभि३ध्नगाश्वयुगुलैः २८७
शुक्रोदयासौक्रमात्॥१६॥ षैः प्राग्नंगगोयमै२१७र्गजयुगैप्राशै
।५४८ स्तदानींचयं स्तिग्मांशोरुदयः खखाग्नि३००२हिलः पश्चात्तु
त्समसमः॥१५॥ क्षुण्णाः पंचगुणैः ३५ शेरव्यविषयैरंगाग्नि३ध्नसं
ख्यैः क्रमाद्भक्तंस्तेन च मोदयनफलयुक्प्राक्शोधकेकद्रमः॥१शो
यश्चास्तमयः फलेन रहितैः शोध्यं न शोध्यं तदा कार्यं व्यस्तविशो

धनं धनं मृणं व्यस्तं तदुसं तदा ॥६॥ द्राक्केंद्रभागैस्त्रिनगैः १६३ शरे
१२ न्द्रैः १४५ स्तत्वेंदुभिः १२५ पंचनगैः १६५ स्त्रिरुद्रैः ११३ ॥ स्याद्वक्रता भूमिसु
तादिकानामवक्रता तद्रहितैश्च भांशैः ॥७॥ प्राच्यामुदेति क्षितिजोष्ट
दस्रैः २८ शक्रैः १४ गुरुः सत्यकुभि १७ श्च मंदः ॥ त्वस्वोदयांशोनितच
क्रभागैस्त्वयोव्रजंस्त्समयं प्रतीच्यां ॥८॥ खाक्षैः ५० र्जिनैः २४ ज्ञसित
योरुद्गयः प्रतीच्यामस्तश्च पंचतिथिभि १५५ मुनिसत्यभूभिः १७७॥
प्रागुद्गमः शरनखैः २०५ स्त्रिधृति १८३ प्रमासैरस्तश्च तत्र दशाद्रि ३१० १२
भिरंगवेदैः ॥४६॥९॥ अवक्रवक्रास्तमयोदयोक्तभागाधिकोनाः क

26

लिकाविभक्ताः॥द्राक्केंद्रभुक्त्याप्तदिनैर्गतैर्ब्धे॥रवक्रवक्रास्तमयो
दयास्युः॥१०॥सूर्या१२सत्पदशा१७त्रिभू१३परिमिता रुद्रा११नवा१९श्चेंद
वः१५कालांशगाः श्र॥शीतोन्नजो कु१२ हिताः पाताः कुजाद्राशयः॥रुद्रेशां
कदश्रा द्विपाश्च११॥११॥९॥१०॥८॥अथवा अष्टौ ग्रहाः९कुंजरा८श्चन्त्य०
श्रलभ्रुवः१७स्वचूंचलफलैर्व्यस्तैरमासंस्फुटाः॥११॥मंदाभ्यां बुधभृक
प योरथकुजाद्विक्षैकाः खेश्चरा११०द्वीबुक्ष्माः१५२षड्गा७६षड्ग्निश्र॥शि
नः१३६खत्रींदवो लिप्तिकाः॥खेठाप्त्यातयुता तथा तत्सितयोः शीघ्रो
च्चतो दोर्ज्यकाक्षेपघ्नी चलफलैर्हृत्त्रिविहृतः स्याद्ंगुलाद्यः शरः॥१२॥

प्राक्पश्चात्त्रिभहीनयुक्तखचरक्रांत्यक्षतोंशाननताःभुजास्तेन
१४. वतेस्युरुन्नतलवाःसाध्यपथकृतज्यके॥क्षेपघ्नीनतसंजिनीगु
णा३गुणाभक्तोन्नतांशज्ययास्वर्णंत्रिभकलाग्रहेशरनतांशैका
न्यदिक्कैक्रमात्॥१३॥पश्चाद्यस्तमितीहदृष्टिखचरस्तत्सूर्ययोर
ल्पकःकल्प्योर्कखपरस्तनुश्चघटिकाप्राग्वत्तयोरंतरे॥पश्चात्त
भर्युजोस्तुतारसहृताःकालांशकासंतितेप्रोक्तेभ्योभ्यधिकैगतिः
समुदयोन्यैस्तुगम्योस्ततः॥१४॥व्यस्तश्चास्तमयेस्तदंतरकलाः १४
खाभ्राग्निभिः३००संगुणाभानोराश्युदयनचदपरतस्तत्ससमेनो

द्धृताः॥ ताः स्युः क्षेत्रकलाजवांतरहृतावक्रेजवैक्योद्धृतायातैष्योस्तमयो
थवासमुदयोस्ते योत्र लब्धैर्दिनैः॥१५॥ प्राकुदृग्ग्रहश्च दधिको रवेः स्यादू
नोथवापश्चिमदृग्ग्रहश्च॥ उक्तेष्टकालांशयुतैः कलाभिः साध्यास्तदानीं
दिवसागतैष्याः॥१६॥ अक्षभाष्टहृतियुक्तवर्जिता अष्टगोमितलवा गजा
द्रयः॥ तत्समे दिनमणौ चकुभप्रयाति दर्शनमदर्शनं क्रमात्॥१७॥ इति
ब्रह्मतुल्यग्रहास्तोदयाधिकारषष्ठः॥६॥ क्रांतिः कलासायकसंस्कृतेंदोः
सबद्धसूर्यायनसंस्कृता सा॥ व्यर्केंदुदोर्ज्यागुणितैः पलांशैः खाकेद्धृ
तैः १२० स्तैरथसंस्कृता सा॥१॥ व्यर्केंदुदोराशिभिरिंद्रि ५ पघ्नैर्भक्ताभवे

युर्वलिनांगुलानि।।व्यर्केंदुकोट्यंशशरेंदुभागोहारोमुनाबहुकृतितो२६
१५ यदात्यं।।२।।द्विस्थंचहारोनयुतंतदर्धेस्यातांक्रमादत्रविभास्चभाख्ये।।
विधायसूत्रेणषडंगुलेनवृत्तंदिगंकंवलनंचवृत्ते।।३।।प्राक्शुक्लपक्षे
परतश्चकृष्णेकेंद्राद्विभातद्वलग्नसूत्रे।।कृत्वाविभाग्रेस्वभयाचवृत्तंवि
ध्वींदुशृंगोन्नमनास्यसंस्था।।४।।इतिश्रृंगतुल्यश्रृंगोन्नत्यधिकारःस
प्तमः।।७।।पंचांगसत्यांकपू।६।७।९।शरोःपथकस्थात्रिज्याशुकशांति
रसंगुणास्ते।।त्रिभोःपराख्यैर्विहृताःफलोनयुक्ताःपथकुस्थात्रिभ १५
मौर्विकायाः।।१।।करैर्धिकोनेत्रि२६नाभवंतिविंशांगुलानीतिकुजा

दिकानां॥ दिवौकसोरंतरलिप्तिकोघ्याद्भुत्योर्वियोगेन हृतातदैकः
॥२॥ वक्रीतदैकोनदिनैरवालेयौतातयोः संयुतिरल्पभुक्तौ॥ वक्रे
थवान्यूनतरेन्यथैष्याद्ययोरनृज्वोर्विपरीतमस्मात्॥३॥ एवंलब्धे
ग्रहयुतिदिनेश्चालितौतौसमौस्तः कार्यौबाणाविहश्राशिशरः संस्कृ
तोसोस्यनत्या॥ एकान्याशौयदिखगशरावंतरैक्यंतयोर्यद्याम्यो
दकस्य खचरविवरंस्याद्भ२४भक्तंकराःस्युः॥४॥ स्येयौखेटौनिजरदि २१
शावेकदिक्त्वेल्पबाणौव्यस्ताशः स्यादितरखचरादंतरंस्यास्फुटेषु॥
मानैक्यार्द्धात्सतुयदिलघुर्भेदयोगस्तदानींकार्यंसूर्यग्रहवदखिलंक

मयित्वंवनाप्यं॥५॥मंदाक्रांतोनजुमपि रविः शीघ्ररंदुः प्रकल्प्योनत्योर्व्य
स्तंभवतिचनतोक्रांतिविधुःसाशराश्मा॥लग्नादल्पेनिशिदिविचरेभार्द्ध
युक्तादनल्पे द्व्योर्योगो निजदिनगते लग्नमकन्निखेठात्॥६॥इति बुं
स्मतुल्यग्रहयुत्यधिकारोष्टमः॥८॥विनाससपातेंदुमिहायनांशकैर्युतो
रविःशीतकरश्च गस्लते॥समापमत्वेव्यतिपातवैधृताह्यस्तु देक्यरसं
भेद्धर्कभे१२क्रमात्॥१॥पातस्तदूनाधिकलिप्तिकाभ्यो भुक्तैक्यलब्धे
ष्यगतैरहोभिः॥तात्कालिकौस्तौचतमश्चकृत्वाप्राग्वत्त्रसाध्यो वि
स्वःकलादिः॥२॥ओजेपदेयुग्मपदेविधुश्चेदेकान्यगोलश्चसपा

नचंद्रात्॥ तेपस्तदानीं खलु यातपातो गम्योऽन्यत्वे च ततो पिक
लात्॥३॥ क्रांतीषु खंडानि धनं क्रमेशाव्यस्तानि तान्यस्चमिति प्रकल्प्यं॥
चंद्रस्य पातेंदयुतेऽश्च भागास्तिथ्युधृताः स्युर्गतखंडकानि॥४॥ क्रमोत्क
मातद्गृशानाच्चकार्याच्यापाकृयोश्शे बलवाव्यतीतो॥ पातेथगम्येति धित
श्च्युतास्ते द्विधा द्विधा भोगदलादिकानि॥५॥ द्वित्रीशिविन्यस्य पृथक्कु
दलानि गम्यानि गाम्येथ गते गतानि॥ एकः स्वमेवास्य तु भोग्यखंडं यस्या
त्यकाश्च्यापलवा भवंति॥६॥ विश्वांशकेनापमभोग्यकं च भोग्यादिकक्रां
तिदलानि तानि॥ संस्कृत्य पूर्वैशरखंडकैश्च स्युः संस्कृतानि क्रमशः स्फुट

33

ठानि ॥ ७ ॥ आद्योत्पच्चापांशन्निशमितो गुणः स्याद्यापांतरांशाः समरवं
डकेषु ॥ तिथिस्युताक्ते विषमेषु जस्रात्स्वांशाघ्न खंडानि बिँम्बाला तू ॥ ८ ॥ लि
१७ शोषंच भुक्तेन हृतं तल्लवाद्यं संभुक्त खंडांशयुतं विभक्तं ॥ गत्या विधोः
षष्टिघ्नं गुणांगतैष्यैर्लब्धैर्दिनैः स्यात्स्फुटवल्लुपातमध्यं ॥ [illegible] ॥ अपक्रम
स्य भोग्यकं यदेषु खंडतश्च्युतं ॥ गतैष्यता विपर्ययात्तदात्र पातसाध
नं ॥ १० ॥ अभुक्त खंडभाजितास्त्रिखघ्निदस्रनाडिकाः ॥ स्थितस्य मध्यपू
र्वतोग्रतोपि तत्समाणिका ॥ ११ ॥ यदा रविल्लेषु खंडके २२०३ ष्विहाद्य खंड १७ ॥
जातिषु ॥ च्युतैष्वपि च शोधकं खनागसागरा ४८० धिका ॥ १२ ॥ तदानपा

त संभवो यदास्ति संभवस्तदा ।। विधुद्युखंडभागतो गतैष्यकालसाध
नं ।। १३ ।। तथाशरावशेषकं खनागवेद ४८० संयुतं ।। नव ९ घ्नमल्पखंड
कं दलीकृतं स्थितिस्तदा ।। १४ ।। मानयोगखंडतो यावदल्पमंतरं ।। क्रां
तिसौम्यमेव तन्नवैत देवकं स्थितं ।। १५ ।। इति श्रल्लतुल्यपाताधिकारो
नमः ।। ९ ।। द्विघ्नो मासगणस्त्रिरुद्रद्विभ २८७२ युतो वर्षाभ्रदिस्त्रांशयुक्कूल
श्रोत्काकचगीफलंशरहृतं स्वर्णं च्युतस्मिन्नूलवाः ।। युक्ता मासमि
तैर्ग्रहैरथ रवे राश्यद्रि ७५ युक्ताश्च ते तद्बाहोश्च लवा निजाद्रिसहिताः
स्याद्गुणलाश्वशराः ।। १ ।। दर्शांतेन तनाडिकाघ्नि ४ रहितो युक्तो ग्रहाख्यो

रविः प्राक्पश्चादयनांशकैश्च सहितस्तद्योग्रहोनाहतः ॥१॥ शैलास्ते
द्विगुणाल्लवादिपरमस्तत्स्याक्षतोंशानतास्ते द्वेदां४१मितानति
श्चविबिखस्तत्संस्कृतोर्को हि ॥२॥ गोचंद्रा१९ हि मगो भयों११श्चतरणे
मीनैक्यखंडंशारेतन्न्यूनेग्रहणं भवेदिति बुधैश्चिंत्यः पुरासंभवः ॥
चक्राख्यः खलु मध्यमोर्कतमसो योगो द्विरन्निघ्नो द्वियुक्पर्वेशामु
निभ८कृशेषकमितो ज्ञेयो विरंच्याधिकः ॥३॥ आसीत्सज्जनधाम्नि
विज्जलपुरे शांडिल्यगोत्रो द्विजःऔतस्मार्तविचारचारचतुरसौज
न्यरत्नाकरः ॥ ज्योतिर्वित्तिलको महेश्वर इति ख्यातः क्षितौ स्वैर्गुणै

स्तत्सूनुंकरणंकुतूहलमिदंचक्रेकविभास्करः॥४॥इतिश्रीभास्करा
चार्यविरचितेब्रह्मतुल्यपर्वनयनाधिकारोदशमः॥१०॥श्रीरस्तु॥ ॥
अथब्रह्मतुल्यबीजानि॥कलाद्वयंरधनंसूर्येचंद्रेतिथिकला१५ऋ
णं॥भौमेस्वंकलिकाशीतिः८०बुधेसप्तशती७००धनं॥१॥गुरौऋ
णंखनंदैके१९०तथाशुक्रेखभा२७०निच॥शनौधनंखनंदाश्च९०त्रिंश३०
त्स्वर्णोच्चपातयोः॥२॥ ॥इतिसमाप्तः॥शुभंभूयात्॥ ॥रसरा
माद्रिभू१७३६शाकेअधिकेशुक्लपक्षके॥द्वादशीशनिवारेचप्राले

खपुस्तकंशुभं॥१॥ ॥०॥छ॥०॥छ॥०॥छ॥०॥

K K S U LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1502
Dist. Nagpur

```
[OrderDescription]
,CREATED=25.06.20 12:45
,TRANSFERRED=2020/06/25 at 12:52:08
,PAGES=38
,TYPE=STD
,NAME=S0003220
,Book Name=M-1502-BRAHAM TULYA SIDHANT
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
```

```
FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,
```